

2010-01-26

Svea hovrätt
Avdelning 10
Box 2290
103 17 Stockholm

Yttrande i mål nr [REDACTED]

YTTRANDE

De i målet aktuella reverserna är mottagna uppgifter om affärshändelser och ska då enligt 5 kap. 6 § första stycket bokföringslagen (1999:1078), BFL, användas som verifikationer för affärshändelserna.

Reverserna uppfyller inte de krav på uppgifter som anges för verifikationer i 5 kap. 7 § BFL. Utan kompletterande uppgifter går det nämligen inte att bedöma när affärshändelsen har inträffat, vad den avser och vilket belopp den gäller. För att uppfylla lagens krav ska verifikationen innehålla uppgift om tidpunkt för lånet, utlånat belopp samt andra lånevillkor. Framgår dessa uppgifter av andra mottagna uppgifter som ingår i verifikationen behöver inte någon komplettering göras.

MOTIVERING

Frågan

Svea hovrätt har hemställt att Bokföringsnämnden ska inkomma med yttrande i målet.

Frågan som remitterats till Bokföringsnämnden är följande:

"Har det under tiden 1 maj 2003 – 30 april 2007 varit påkallat för fullgörande av bokföringsskyldighet att tillse att verifikationer på utlånade belopp upprättades så räntevillkor, utbetalningsdag och utlånade belopp kunde 'bedömas med ledning av [aktuella] reverser'?"

Förutsättningarna

Bokföringsnämnden har uppfattat förutsättningarna enligt följande.

Företaget har lämnat lån och som fordringsbevis har reverser upprättats. Det är oklart om ytterligare lånehandlingar finns och vem som har upprättat reverserna. Reverserna är dock undertecknade av gäldenären.

Reverserna innehåller bl.a. uppgifter om belopp och förfallodag. Uppgifter om räntevillkor, utbetalningsdag och utbetalningsbelopp saknas.

I vissa fall har det belopp som gäldenären ska återbetala överstigit det belopp som har lånats ut. Skillnaden har i sådant fall betraktats som förväntad avkastning.

Det har förekommit att en eller flera reverser har ersatts med en vid senare tidpunkt upprättad ny revers.

Lagregler och kompletterande normgivning

Tillämplig lag på frågan till Bokföringsnämnden är BFL, huvudsakligen 5 kapitlet om löpande bokföring och verifikationer.

I 1 kap. 2 § första stycket 6 BFL definieras begreppet affärshändelse. Affärshändelser är alla förändringar i storleken och sammansättningen av ett företags förmögenhet som beror på företagets ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar, uppkomna fordringar och skulder samt egna tillskott till och uttag ur verksamheten av pengar, varor eller annat.

I 5 kap. 1 § första stycket BFL anges att affärshändelser ska bokföras så att de kan presenteras i registreringsordning (grundbokföring) och i systematisk ordning (huvudbokföring). Detta ska ske på ett sådant sätt att det är möjligt att kontrollera fullständigheten i bokföringsposterna och överblicka verksamhetens förlopp, ställning och resultat.

Med verifikation avses enligt 1 kap. 2 § första stycket 7 BFL de uppgifter som dokumenterar en affärshändelse eller en vidtagen justering i bokföringen.

Vad ska användas som verifikation?

Av 5 kap. 6 § första och andra styckena BFL framgår följande. För varje affärshändelse ska finnas en verifikation. Har företaget tagit emot en uppgift om affärshändelsen ska denna uppgift användas som verifikation. Om det behövs med hänsyn till arten av den mottagna verifikationen, får bokföringen grundas på en särskilt upprättad hänvisningsverifikation.

Av författningskommentaren till 5 kap. 6 § andra stycket BFL (prop. 1998/99:130, s. 396) framgår att hänvisningsverifikationer ska innefatta samma information som andra slag av verifikationer samt i vilken utsträckning information får utelämnas får bedömas enligt samma kriterier som gäller för andra verifikationer.

Av kommentaren till punkterna 14 och 15 i Bokföringsnämndens vägledning med allmänt råd BFNAR 2000:6 Verifikationer framgår att hänvisningsverifikation kan bl.a. vara aktuellt när företaget vill förvara de mottagna uppgifterna på ett mer betryggande sätt. Det kan vara fråga om kontrakt, avtal, skuldebrev och liknande.

Vilka uppgifter ska ingå i en verifikation?

Enligt 5 kap. 7 § första stycket BFL ska en verifikation innefatta uppgift om när den har sammanställts, när affärshändelsen har inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör. I förekommande fall ska verifikationen även innefatta upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för affärshändelsen samt var dessa finns tillgängliga.

Enligt punkt 15 i Bokföringsnämndens vägledning med allmänt råd BFNAR 2000:6 Verifikationer ska det av en hänvisningsverifikation framgå var och i vilken form de ursprungliga uppgifterna om affärshändelsen förvaras.

De uppgifter som en verifikation ska innefatta enligt 5 kap. 7 § första stycket BFL får enligt 5 kap. 8 § utelämnas om det är förenat med svårigheter att låta uppgiften ingå i verifikationen och ett utelämnande är förenligt med god redovisningssed.

Av kommentaren till punkt 17 i Bokföringsnämndens vägledning med allmänt råd BFNAR 2000:6 Verifikationer framgår att det som i första hand kan inrymmas under bestämmelsen i 5 kap. 8 § BFL är när verifikationer kommer till uttryck i uppgifter från ett kassaregister, en kassarapport eller annan handling som endast anger summan av erhållna betalningar vid kontanta försäljningar av varor och tjänster. Ofta handlar dessa transaktioner om mindre belopp och med en kundkrets som huvudsakligen är anonym. Finns däremot uppgifterna att tillgå, med möjlighet att utan alltför stor svårighet infoga dessa i verifikationen, ska bestämmelsen tillämpas mer restriktivt.

Komplettering av uppgifter i en verifikation

Har ett företag tagit emot en uppgift om affärshändelsen som inte uppfyller innehållskravet enligt 5 kap. 7 § BFL ska uppgiften kompletteras enligt punkterna 25-28 i Bokföringsnämndens vägledning med allmänt råd BFNAR 2000:6 Verifikationer. Kompletteringen ska ske så att verifikationen efter kompletteringen kan tjäna som bevis om affärshändelsen. Det ska av verifikationen framgå när kompletteringen har skett, vem som har utfört den och vilka uppgifter verifikationen har kompletterats med. Kompletteringen får inte medföra att innehållet i de mottagna uppgifterna förändras.

Arkivering

Verifikationer och annan räkenskapsinformation ska enligt 7 kap. 2 § BFL bevaras fram till och med det tionde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades och får enligt 7 kap. 7 § inte utan tillstånd från Skatteverket förstöras före utgången av denna tid.

Bedömning

Det bör särskilt framhållas att Bokföringsnämnden inte tar ställning till frågan om bokföringsbrott föreligger eller inte.

Bokföringsnämnden tar inte heller ställning till om företagets fordran enligt reverserna är korrekt värderade i årsredovisningen.

Genom den löpande bokföringen insamlas och sammanställs löpande information om ett företags affärshändelser, information som sedan ligger till grund för årsbokslutet eller årsredovisningen. Bestämmelserna om löpande bokföring har i första hand till syfte att tillförsäkra företagets intressenter såsom borgenärer, anställda, det allmänna m.fl. att den ekonomiska informationen som lämnas av företaget har en hög grad av tillförlitlighet. Här gör sig såväl civilrättsliga kontrollbehov som fiskala intressen gällande. I detta sammanhang har bestämmelserna om verifikationer en central roll.

Verifikationens uppgift är att identifiera och dokumentera varje enskild affärshändelse i verksamheten. Bestämmelserna i BFL reglerar bl.a. vad som ska användas som verifikation och vilka uppgifter som ska framgå av verifikationen. Syftet är att säkerställa att det finns bevis för att en affärshändelse har ägt rum och att det finns tillförlitlig dokumentation om affärshändelsens innebörd.

Första frågan att ta ställning till är om reverserna är mottagna handlingar i företaget eftersom det då av 5 kap. 6 § första stycket BFL följer att de ska användas som verifikationer för affärshändelserna i bokföringen. Enligt Bokföringsnämndens bedömning är reverserna genom gäldenärens namnteckning att anse som mottagna av företaget.

Nästa fråga att ta ställning till är om reverserna i sin egenskap av verifikationer innehåller de uppgifter som anges i 5 kap. 7 § första stycket BFL eller behöver kompletteras. Som angetts ovan är syftet med bestämmelserna om verifikationer i BFL att säkerställa att det finns bevis för att en affärshändelse har ägt rum och att det finns tillförlitlig dokumentation om affärshändelsens innebörd. Av verifikationen ska bl.a. framgå när affärshändelsen har inträffat, vad denna avser och vilket belopp den gäller.

Det framgår inte av de handlingar som Bokföringsnämnden har tillgång till om de reverser som återfinns bland handlingarna är kopior av verifikationer i bokföringen. Även om reversen saknar någon erforderlig uppgift kan uppgiften ändå framgå av verifikationen för affärshändelsen. Så kan t.ex. vara fallet om verifikationen består av flera separata mottagna uppgifter om affärshändelsen. Innehållskravet ska i sådant fall bedömas utifrån den samlade informationen.

Uppgifterna i reversen kan även ha kompletterats i en hänvisningsverifikation enligt 5 kap. 6 § andra stycket BFL. Det framgår inte av handlingarna om så har skett.

Uppgiften om när affärshändelsen har inträffat avser tidpunkten för när lånet lämnades. Är tidpunkten knuten till en faktisk utbetalning kan uppgiften om när affärshändelsen inträffade t.ex. framgå av en betalningsbekräftelse från bank av vilken bl.a. kan framgå utbetalningsdatum och utbetalade belopp. I sådant fall behöver ingen komplettering göras vad avser tidpunkten för affärshändelsen. En betalningsbekräftelse är en mottagen uppgift och ska ingå i verifikationen för lånet tillsammans med reversen och eventuella övriga mottagna uppgifter.

För att kunna bedöma vad affärshändelsen avser, i det här fallet lånetransaktionens innebörd, behövs enligt Bokföringsnämndens mening ytterligare uppgifter om villkoren för lånet. Vid en lånetransaktion är det inte enbart låneutbetalningen som återger affärshändelsen utan även övriga villkor för lånet. Villkoren är av särskild betydelse när beloppen i reverserna inkluderar förväntad avkastning för att med ledning av reverserna kunna avgöra hur stor del av beloppen som är lån respektive avkastning. Enligt Bokföringsnämnden behöver uppgifterna kompletteras för att lånebelopp respektive avkastning ska kunna bedömas.

Ersätter en revers en eller flera tidigare utfärdade reverser är det en ny affärshändelse. Samma krav på vilka uppgifter en verifikation ska innefatta gäller då den nya reversen i dess egenskap som verifikation.

Detta yttrande har beslutats av Bokföringsnämnden i plenum.

Hans Edenhammar
ordförande

Ulla Stenfors
föredragande